

## حاکمیت قانون، مهمترین پیش‌شرط تأمین حقوق بشر در افغانستان

محمدجواد دادگر

اخيراً هیأتی به ریاست محترم داکتر سیما سمر، رئیس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، با هدف بررسی وضعیت حقوق بشر و ارتقای سطح روابط و همکاری‌های موجود با نهادهای همکار و ادارات محلی، به ولایت دایکندی سفر کرد. در این سفر، محترم مهندس فهیم حکیم، معاون کمیسیون، مولوی غلاممحمد غریب، کمیشنر، محترم نفیسه نظام، مدیر عملیاتی کمیسیون و محترم انجنیر مینا غالب، داکتر سمر را همراهی می‌کردند.

دفتر ولایتی دایکندی، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، محلی را به این مناسب با شرکت تعدادی از مردم، ادارات دولتی، شماری از نهادهای مدنی، رسانه‌ها و مطبوعات و مؤسسه‌ی تحصیلات عالی ناصر خسرو برگزار کرد. ابتدا آقای قربان‌علی ارزگانی والی ولایت دایکندی، ضمن سپاسگذاری از تشریف آوری داکتر سیما سمر و هیأت همراهش به این ولایت، به تشریح وضعیت جاری در دایکندی پرداخت و گفت این ولایت علی‌رغم آن‌که با چالش‌ها و گرفتاری‌های گسترده‌ی ناشی از تداوم فقر و محرومیت مواجه است؛ اما به لحاظ امنیتی و آمادگی‌های ذهنی و روانی اجتماعی، بستری مناسب برای توسعه و پیشرفت حقوق بشر می‌باشد که از این رو، با در نظر داشت احساس ضرورت و نیاز به توسعه‌ی حقوق بشر و از سویی هم به دلیل وجود شرایط مناسب امنیتی و اجتماعی، امیدواریم بهبود وضعیت زندگی مردم در ابعاد مختلف، هماهنگ با گسترش تلاش‌های حقوق بشری در این ولایت تأمین شود، آقای ارزگانی همچنین بر اهمیت همکاری نهادهای دولتی به‌ویژه نهادهای عدلی و قضای در تأمین حاکمیت قانون و به این ترتیب، کمک به رعایت حقوق بشر تأکید کرد و گفت ما به گسترش همکاری‌ها و تشریح مساعی لازم با کمیسیون مستقل حقوق بشر در ولایت دایکندی معتقدیم.

به این ترتیب، آقای عبدالصمد فایق، رئیس دفتر ولایتی دایکندی، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان پس از اظهار خوش‌آمدگویی به هیأت رهبری کمیسیون در دایکندی و سپاسگذاری از همکاری و حضور همه‌ی نهادهای شرکت‌کننده، در بخشی از صحبت‌های خود ظرفیت‌سازی در سطح نهادهای مدنی را برای حمایت از تأمین حقوق بشر مهم خوانده تأکید کرد، یکی از لازمه‌های مهم و بنیادین توسعه‌ی حقوق بشر نقش سازنده‌ی نهادهای مدنی و همکاری ارگان‌های دولتی است که این مهم با توانمندسازی و کارآمد ساختن ظرفیت موجود مسیر خواهد شد.

افزون بر این، محترم حمید ذکی، یکتن از استادان دانشگاه ناصر خسرو، به نمایندگی از نهادهای مدنی تشریف‌آوری هیأت رهبری کمیسیون مستقل حقوق بشر را به دایکندی خیر مقدم گفته، به تبیین و تعریف مؤلفه‌های توسعه‌ی حقوق بشر و توضیح سازوکارهای قانونی حمایت از آن در افغانستان پرداخت. آقای ذکی فعالیت‌ها و برنامه‌های کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان را برای حمایت از توسعه‌ی حقوق بشر در این کشور مهم خواند و گفت دستاوردها و موفقیت‌های خوبی در راستای تأمین فضای موافق با پیشرفت حقوق بشر در این کشور به دست آمده و گام‌های بلندی در راستای دسترسی به حقوق و آزادی‌های شهروندی نیز برداشته شده و اقدامات مؤثری صورت گرفته است.

همچنین آقای دانشی، رئیس شورای علمای ولایت دایکندی پیرامون تعامل و آشتی‌پذیری اسلام و حقوق بشر صحبت کرد و اظهار داشت، وجود ذهنیت‌ها و نگرش‌های تبعیض‌آمیز اجتماعی و به تبع آن نقض گسترده‌ی حقوق زنان در ابعاد مختلف، به هیچ صورت نمی‌تواند دلیلی بر تعارض و ناسازگاری موازین دینی و حقوق بشر باشد، بلکه زن به عنوان انسان صاحب حق و کرامت از جایگاه رفیع و ارزشمندی در پیشگاه دین اسلام برخوردار است و همه‌ی دیدگاه‌های معطوف به انکار حقوق زنان و نفی تساوی اجتماعی، برخاسته از عرف و عنعنات ناپسند می‌باشد، نه ناشی از آموزه‌ها و تعالیم دین اسلام؛ پس دین مبین اسلام حامی و پاسدار واقعی حقوق بشر و ارزش‌های انسانی در جامعه است.

سپس محترم داکتر سیما سمر، رئیس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، طی سخنانی در این محفل ضمن سپاسگذاری از استقبال خوب مردم و مسؤولان ادارات ولایت دایکندی، نخست پیرامون اهداف و وظایف کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان معلومات و توضیحات ارائه کرد و اظهار داشت: تشکیل این نهاد، پس از پایان جنگ و نابه‌سامانی‌های دوامدار سیاسی در کشور، با هدف حمایت از تأمین حقوق بشر و از جانب دیگر برای کمک به تأمین موفقیت در روند گذار افغانستان از شرایط پرچالش و نابهنجار حاکم، به آینده‌ی مبتنی بر موازین حقوق بشر، صلح، توسعه‌ی پایدار یک نیاز و ضرورت جدی بود که با وجود این، حمایت از حقوق بشر و تأمین آزادی‌های اساسی مردم، ایجاد و گسترش فضای موافق با رعایت حقوق بشری از طریق به‌کارگیری و اعمال راهکارهای نظارتی و آموزشی، یکی از مهم‌ترین اهداف این نهاد بوده و ما همچنان متعهد به پیگیری و تعقیب راهکارهای مؤثر تأمین و تعمیم حقوق بشر در گوشه و کنار این کشوریم و برای حمایت از گسترش دسترسی مردم به حقوق و آزادی‌های اساسی‌شان تلاش‌ها و کوشش‌های بی‌دریغی را انجام خواهیم داد. خانم سمر باتوجه به فضای حاکم بر افغانستان و با تأکید بر ضرورت گسترش تلاش‌های حقوق بشری در این کشور اضافه کرد،

تداوم نامنی و تحرکات تروریستی، فقر و محرومیت دامنه‌دار، وجود ذهنیت‌ها و نگرش‌های سنتی مغایر با حقوق بشر و موازین اسلامی، روی هم رفته از مهم‌ترین چالش‌های موجود فراراه پیشرفت حقوق بشر در این کشور به شمار می‌آیند که با این همه، با تأیید موانع موجود، اما می‌توان اذعان کرد، به دلیل تلاش‌های مؤثر کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان و سایر نهادهای مدافع حقوق بشر، طی سال‌های گذشته موفقیت‌ها و دستاوردهای خوبی مبنی بر بهبود وضعیت حقوق بشر در افغانستان به دست آمده است که مسلماً تداوم تلاش‌های جاری در جهت توسعه‌ی ارزش‌ها و مفاهیم حقوق بشری، هماهنگ با نقش دوامدار نهادهای مدنی و همکاری ادارات دولتی منجر به تأمین چشم‌انداز درخشان و امیدوارکننده در این حوزه در افغانستان خواهد شد. رئیس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در ادامه تأکید کرد، ما به شما و همه‌ی مردم افغانستان صادقانه وعده می‌سپاریم که در راستای حمایت از توسعه و پیشرفت حقوق بشر در این کشور و دستیابی به جامعه‌ی عادلانه و مبتنی بر موازین و ارزش‌های انسانی سعی و اهتمام لازم را به خرج دهیم؛ اما در این میان نکته‌ی مهم این‌که توسعه و تأمین پایدار حقوق بشر در افغانستان، صرفاً با نقش کمیسیون فراهم نخواهد شد؛ بلکه در این راه همکاری، مساعدت و حمایت همه‌ی نیروهای موجود ملی نیاز است.

بانو سمر حاکمیت و تطبیق قانون را به‌ویژه در اجراءات نهادهای عدلی، مهم‌ترین لازمه و پیش‌شرط تأمین عدالت و حقوق بشر خواند و اضافه کرد به هر میزانی که فعالیت‌ها و عملکرد نهادهای مذکور قانونمند و مبتنی بر موازین حقوق بشر گردد، به همان پیمانانه رسیدن به وضعیت مطلوب حقوق بشر آسان‌تر می‌شود. وی همچنان ادامه داد، تعمیم سازوکارهای قانونی حمایت از حقوق بشر می‌تواند به توسعه‌ی پایدار حقوق و آزادی‌های شهروندی کمک و اطمینان لازم برای حمایت از پیشرفت حقوق بشر را به وجود آورد، از این رو، امیدواریم نهادهای مسؤول در این راه با کمیسیون مستقل حقوق بشر همکاری جدی داشته باشند.

رئیس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در بخشی دیگر از سخنانی خود با تبیین وضعیت حقوق بشری زنان گفت، باتوجه به تلاش‌های انجام‌شده با هدف دسترسی زنان به حقوق و آزادی‌های اساسی‌شان و به رغم پیشرفت‌ها و موفقیت‌های به دست آمده‌ی ناشی از این تلاش‌ها، اما واقعیت این است که زنان افغانستان همچنان به دلیل عوامل بازدارنده‌ی موجود، به‌ویژه گستردگی سطح تبعیض و وجود ساختارهای ذهنی ناموافق با حقوق بشر و به این ترتیب، حضور باورها و نگرش‌های برتری‌خواهانه جنسیتی در شماری از نقاط افغانستان از اساسی‌ترین حقوق و آزادهای انسانی خود بی‌نصیب مانده‌اند و هنوز ظلم،

ستم و اجحاف بر زن به گونه‌ی گسترده در این نقاط اعمال می‌گردد که این همه و مسایلی از این نوع مانند عدم دسترسی کامل زنان به حق آموزش و پرورش، کمبود خدمات لازم صحتی در نقاط محروم و دورافتاده و خشونت گسترده‌ی خانوادگی و اجتماعی، دلایل واضحی بر وضعیت پرچالش و نابه‌سمن زنان در این کشور بوده و یکی از نگرانی‌های اصلی کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان به شمار می‌آید.

با این وصف، برای بهبود پایدار و سراسری وضعیت زنان در افغانستان و از جانبی هم به منظور تأمین زمینه‌های مشارکت دوامدار و مؤثر آنان در عرصه‌های مختلف، قبل از همه، نیازمند گسترش ذهنیت‌های موافق با حقوق بشری زنانیم و مطمئناً انجام اقدامات مبتنی بر آموزه‌ها و الگوهای اسلامی در راستای حمایت از حقوق زنان می‌تواند کمکی گسترده‌ی در این راستا باشد.

رئیس کمیسیون مستقل حقوق بشر اضافه کرد، ما به اهمیت و تأثیرگذاری نقش زنان در روند توسعه و پیشرفت کشور در عرصه‌های مختلف معتقدیم و باور داریم تا زمانی که مشارکت تمامی نیروهای موجود ملی به‌خصوص حضور مؤثر و سازنده‌ی زنان در پروسه‌های ملی تأمین نشود، به هیچ‌وجه به اهداف و اولویت‌های توسعه‌ی همه‌جانبه دست نخواهیم یافت.